

INSO
19972
1stEdition

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

استاندارد ملی ایران

۱۹۹۷۲

چاپ اول

۱۳۹۸

2020

Iranian National Standardization Organization

Identical with
ISO 20611:
2018

گردشگری ماجراجویانه - شیوه‌های
مطلوب برای پایداری - الزامات و
توصیه‌ها

Adventure tourism - Good practices
for sustainability - Requirements and
recommendations

ICS:13.20.20;03.200.10

استاندارد ملی ایران شماره ۱۹۹۷۲ (چاپ اول) : سال ۱۳۹۸

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۲۹۴

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹ تهران - ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳

کرج - شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۱۶۳-۳۱۵۸۵ کرج - ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۸۱۱۴-۳۲۸۰ (۰۲۶)

رایانامه: standard@isiri.gov.ir

وبگاه: <http://www.isiri.gov>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.1294 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.gov.ir

Website: <http://www.isiri.gov.ir>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادهای سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری کند. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، واسنجی وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)

4- Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«گردشگری ماجراجویانه - شیوه‌های مطلوب برای پایداری - الزامات و توصیه‌ها»

رئیس :

جهانی، علی

(دکتری منابع طبیعی)

سمت و/ یا محل اشتغال:

عضو هیئت علمی - دانشکده محیط زیست

دبیر :

قادری، هنسا

(کارشناسی ارشد زبان آلمانی)

دبیر-کمیته متناظر گردشگری و خدمات وابسته
(ISIRI/TC228)

اعضاء : (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

احمدی، مرتضی

(دکتری گردشگری)

مشاور گردشگری - معاونت گردشگری وزارت میراث
فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

اصلان‌زاده، امیر

(دکتری مدیریت هتلداری و گردشگری)

مدیرعامل - گروه گردشگری رایزن

پوریوسفیان، مهدی

(کارشناسی مدیریت)

پژوهشگاه استاندارد

رئیس روحانی، اسدالله ژیان

(کارشناسی ارشد گردشگری)

عضو هیئت مدیره - شرکت مشاوران گزینه و رئیس
کمیته متناظر گردشگری و خدمات وابسته
(ISIRI/TC228)

شجاعی، نرگس

(دکتری سیاست‌گذاری فرهنگی)

مشاور - شورای شهر تهران، تجریش و ری

شیریان، عباس

(دکتری مدیریت و اقتصاد بین الملل)

مدیرعامل و عضو هیئت مدیره - شرکت هتل‌های تات

عباشی، اطهره

(دکتری برنامه‌ریزی منطقه‌ای)

دستیار مدیرکل - معاونت گردشگری وزارت میراث
فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

اعضاء:

فارسی، مهرآذر
(کارشناسی زبان انگلیسی)

کاشانی پور، محمدرضا
(دکتری استراتژیک)

کزازی، الهام
(کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم)

مردانی، محسن
(دکتری مدیریت صنعتی)

مطهری، ساعد
(دکتری روابط بین الملل)

نصیریان، جلال
(کارشناسی ارشد مدیریت گردشگری و مهمانیاری)

ویراستار:

سیفی، مهوش
(کارشناسی ارشد مدیریت دولتی)

سمت و/ یا محل اشتغال:

پژوهشگر - نماینده فرهنگستان زبان و ادب فارسی

مدیرعامل - گروه بین المللی دانش ثریا

مدیرعامل - شرکت آموزش، مطالعات و مشاوره سیاحتی
گردشگران بنیاد

مدرس، سرارزیاب و مدیرعامل - شرکت سروش مدیریت
تحول

مدیرعامل - موسسه حامی

مدیرعامل - مؤسسه آموزش خدمات جهانگردی و
هتلداری آوای جلب سیاحان و نایب رئیس کمیته
متناظر گردشگری و خدمات وابسته (ISIRI/TC228)

کارشناس استاندارد - بازنشسته سازمان ملی استاندارد
ایران

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ح	پیش‌گفتار
ط	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۳	۴ درک پایداری در مفهوم سازمان
۳	۴-۱ کلیات
۳	۴-۲ پایداری در گردشگری ماجراجویانه
۴	۵ شیوه‌های پایداری در گردشگری ماجراجویانه
۴	۵-۱ کلیات
۴	۵-۲ جنبه‌های محیط زیستی
۴	۵-۲-۱ کلیات
۴	۵-۲-۲ استفاده از منابع طبیعی
۵	۵-۲-۳ آلودگی خاک، آب و هوا
۶	۵-۲-۴ استفاده از انرژی
۶	۵-۲-۵ حفاظت از تنوع زیستی و زیستگاههای طبیعی
۶	۵-۲-۶ رویکرد کنش‌گرایانه
۷	۵-۳ جنبه‌ها/ موضوع‌های اجتماعی
۷	۵-۳-۱ کلیات
۷	۵-۳-۲ آگاهی/ ملاحظه (تساوی) اجتماعی
۷	۵-۳-۲-۱ آگاهی بخشی برای کارکنان و جامعه محلی
۸	۵-۳-۲-۲ آگاهی بخشی برای شرکت‌کنندگان، کارکنان و جامعه محلی
۹	۵-۳-۳ مشارکت
۹	۵-۳-۳-۱ کلیات
۹	۵-۳-۳-۲ مشارکت جامعه
۱۰	۵-۳-۳-۳ مشارکت شرکت‌کننده
۱۱	۵-۴ جنبه اقتصادی
۱۱	۵-۴-۱ کلیات

۱۱	۵-۴-۲ شیوه‌های منصفانه کسب و کار
۱۱	۵-۴-۳ استخدام
۱۱	۶ سایر شیوه‌ها برای پایداری
۱۱	۶-۱ رضایت شرکت‌کننده و جامعه محلی
۱۲	۶-۲ الزامات قانونی و سایر الزامات
۱۳	کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

استاندارد « گردشگری ماجراجویانه- شیوه‌های مطلوب برای پایداری- الزامات و توصیه‌ها» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط بر مبنای پذیرش استانداردهای بین‌المللی/ منطقه‌ای به‌عنوان استاندارد ملی ایران به روش اشاره‌شده در مورد الف، بند ۷، استاندارد ملی ایران شماره ۵ تهیه و تدوین‌شده، در بیست و چهارمین اجلاس کمیته ملی استاندارد میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲۲ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها ارائه شود، در هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط، مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد.

این استاندارد ملی بر مبنای پذیرش استاندارد بین‌المللی زیر به روش «معادل یکسان» تهیه و تدوین شده و شامل ترجمه تخصصی کامل متن آن به زبان فارسی می‌باشد و معادل یکسان استاندارد بین‌المللی مزبور است:

ISO 20611: 2018, Adventure tourism — Good practices for sustainability — Requirements and recommendations

مقدمه

ارائه فعالیت‌های ماجراجویانه، یکی از بخش‌های بسیار رو به رشد در صنعت گردشگری است. براساس مشخصات این نوع گردشگری، تعامل مستقیم با محیط‌زیست و در نتیجه، وابستگی ماهوی به منابع طبیعی، نمایانگر عناصری ضروری در بخش گردشگری ماجراجویانه است. علاوه بر محیط‌زیست، عوامل اجتماعی و اقتصادی نیز لازم است در فعالیت‌های جاری ارائه‌دهندگان گردشگری ماجراجویانه موردتوجه قرار گیرند تا این فعالیت‌ها به روشی پایدار توسعه یابند.

هدف این استاندارد ارائه منبعی برای به‌کارگیری شیوه‌های مناسب پایداری در ارتباط با گردشگری ماجراجویانه به‌منظور فراهم آوردن راهنمایی برای ارائه‌دهندگان فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه است که قصد دارند این فعالیت‌ها را به روشی پایدار توسعه دهند. هدف این استاندارد، کمک به ارائه‌دهندگان فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه برای به حداقل رساندن یا کاهش دادن پیامدهای منفی محیط‌زیستی، اقتصادی و اجتماعی و افزایش پیامدهای مثبت عملکردهای جاری آنهاست.

گردشگری ماجراجویانه - شیوه‌های مطلوب برای پایداری - الزامات و توصیه‌ها

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، ارائه الزامات و توصیه‌هایی برای ارائه‌دهندگان فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه به منظور به‌کارگیری شیوه‌های مطلوب برای پایداری (از جنبه‌های محیط‌زیستی، اجتماعی و اقتصادی) است.

این استاندارد برای ارائه‌دهندگان فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه در هر نوع و اندازه، در حوزه‌های جغرافیایی، فرهنگی، اجتماعی و محیط‌زیستی مختلف، کاربرد دارد.

۲ مراجع الزامی

این استاندارد فاقد مراجع الزامی است.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات با تعاریف زیر کاربرد دارد.^۱

۱-۳

فعالیت گردشگری ماجراجویانه

adventure tourism activity

فعالیت ماجراجویانه با اهداف گردشگری که درجه‌ای از هدایت یا راهنمایی و عنصری از ریسک^۲ پذیرفته شده و آگاهانه در آن وجود دارد.

یادآوری ۱- منظور از عنصر پذیرفته‌شده ریسک این است که، شرکت‌کننده درکی حداقلی در باره شدت و احتمال خطر مورد نظر دارد.

یادآوری ۲- فعالیت گردشگری ماجراجویانه، معمولاً شامل فعالیت فیزیکی، تبادل فرهنگی و تعامل با محیط‌زیست است.

[منبع: ISO21101:2014, 3.35 - یادآوری ۲ اضافه شده - تغییر یافته]

۲-۳

ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه

adventure tourism activity provider

فرد یا سازمان دارای مسئولیت تام برای تمام جنبه‌های ارائه فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه (۱-۳)

۱- اصطلاحات و تعاریف به‌کار رفته در استانداردهای ISO و IEC در وبگاه‌های www.iso.org/obp و www.electopedia.org قابل دسترس است.

۲- فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای واژه «ریسک»، معادل «خطر/مخاطره» را تصویب کرده است.

یادآوری - فعالیت‌های گردشگری *ماجر/جویانه* (۱-۳) ممکن است رایگان یا در ازای پرداخت باشد.

[منبع: ISO21101:2014, 3.36]

۳-۳

ظرفیت تحمل

carrying capacity

حداکثر تعداد افرادی که می‌توانند همزمان از یک مقصد گردشگری دیدن کنند، بدون آنکه سبب آسیب محیط فیزیکی، اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی و کاهش غیرقابل قبول کیفیت رضایت بازدیدکنندگان شوند.

۴-۳

کم‌توانی

disability

نقص فیزیکی، حسی، روانی یا ذهنی، اعم از کامل یا جزئی، دائم یا موقت، که بر پیشرفت روزانه فرد یا ارتباط او با محیط فیزیکی و اجتماعی تاثیرگذار است و به محدودیت فعالیت و شرکت در برنامه منجر می‌شود.

۵-۳

طرف علاقه‌مند

interested party

شخص یا سازمانی که می‌تواند بر تصمیم یا فعالیتی تاثیرگذار یا از آن تاثیرپذیر باشد یا درکی از تاثیرپذیری از آن را داشته باشد.

[منبع: ISO21101:2014, 3.2]

۶-۳

شرکت کننده

participant

شخصی که در یک فعالیت گردشگری *ماجر/جویانه* (۱-۳) شرکت می‌کند ولی عضو گروه رهبری نیست.

یادآوری ۱- شرکت کننده ممکن است به عنوان «مصرف کننده»^۱، «مشتری»^۲ یا موارد مشابه نامیده شود.

یادآوری ۲- گروه راهنمایان متشکل از چند راهنماست.

[منبع: ISO21101:2014, 3.37]

۷-۳

پایداری

sustainability

وضعیت نظام جهانی شامل جنبه‌های محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی، که در آن نیازهای زمان حال برآورده شود بدون آنکه توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهایشان به مخاطره افتد.

1-Client

2-Customer

یادآوری ۱- تأثیرات متقابل جنبه‌های محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی به یکدیگر وابسته‌اند و اغلب به عنوان سه بعد پایداری از آنها یاد می‌شود..

یادآوری ۲- پایداری هدف توسعه پایدار است.

[منبع: ISO Guide82:2014, 3.1]

۸-۳

توسعه پایدار

sustainable development

توسعه‌ای که نیازهای محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی زمان حال برآورده شود بدون آنکه توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهایشان به مخاطره افتد.

یادآوری - برگرفته از گزارش Brundtland

[منبع: ISO Guide82:2014, 3.2]

۴ درک پایداری در بستر سازمان

۱-۴ کلیات

پایداری در اصطلاح، برای تعریف اقدامات بشری یا فعالیت‌هایی است که نیازهای فعلی بشر را بدون به مخاطره انداختن نیازهای نسل‌های آینده بیان می‌کند که شامل سه رکن است: جنبه‌های محیط‌زیستی، اجتماعی و اقتصادی.

یادآوری - جنبه‌های اجتماعی، جنبه‌های فرهنگی را هم شامل می‌شود.

۲-۴ پایداری در گردشگری ماجراجویانه

۱-۲-۴ به‌منظور ترویج حفاظت از محیط‌زیست و حفظ منابع طبیعی سیاره زمین و همچنین بهترین کیفیت زندگی برای همه افراد دست‌اندرکار و جمعیت ساکن در مناطقی که فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه در آن برگزار می‌شوند، لازم است ارائه‌دهندگان این فعالیت‌ها شیوه‌های مطلوب برای این جنبه‌های محیط‌زیستی، اجتماعی و اقتصادی را به‌کار گرفته و آن را ترویج دهند.

۲-۲-۴ پایداری در گردشگری ماجراجویانه شامل موارد زیر است:

الف - اطلاع‌رسانی به روشی مسئولانه، شفاف و صادقانه، شامل ارائه اطلاعات مربوط به فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه به شرکت‌کنندگان، قبل، بعد و در طی برگزاری؛
یادآوری - برای آگاهی بیشتر به استاندارد ISO 21103 مراجعه شود.

ب - احترام به محیط‌زیست و میراث طبیعی و فرهنگی؛

پ - احترام به فرهنگ جوامع محلی؛

ت - ترویج توسعه گردشگری کیفی برای تجربه صحیح منطقه میزبان؛

ث - اطمینان یافتن از توزیع عادلانه منافع اقتصادی بین ارائه‌دهندگان فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه و جامعه محلی به‌منظور مشارکت در توسعه پایدار منطقه میزبان؛
ج - احترام به تفاوت‌ها و شرکت دادن افراد کم‌توان^۱.

۵ شیوه‌های پایدار در گردشگری ماجراجویانه

۱-۵ کلیات

۱-۱-۵ ارائه‌دهنده فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه باید نقشی فعال در پذیرش شیوه‌های پایداری داشته باشد.

۲-۱-۵ فعالیت‌های گردشگری ماجراجویانه باید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی و اجرا شود که شیوه‌های پایدار به شرح زیر را فراهم کند:

الف - پیامد منفی فعالیت‌ها را کاهش دهد، که شامل به حداقل رساندن پیامدهای منفی بر زیست‌بوم (یعنی جانوران، گیاهان، سازند زمین‌شناختی^۲، منابع آب و خاک) و همچنین مشارکت در حفاظت از محیط‌های طبیعی و خصوصیات آنهاست؛

ب - به ترویج جهانی عادلانه، غیرانحصاری با تساوی حقوق و پایداری اجتماعی بپردازد که تمام طرف‌های علاقه‌مند بدون در نظر گرفتن فرهنگ، قومیت^۳، خاستگاه^۴، وضعیت مهاجرت، مذهب، شرایط اقتصادی یا کم‌توانی، از آن منتفع شوند.

پ - فعالیت‌های اقتصادی را برای ارائه روش‌های دستیابی به آرمان‌های توسعه پایدار امروزه و امنیت سرمایه نسل‌های آینده توسعه دهد؛

ت - با منطقه میزبان از نقطه نظر محیط زیستی، اجتماعی و اقتصادی همکاری کند.

۲-۵ جنبه‌های محیط‌زیستی

۱-۲-۵ کلیات

لازم است ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه، برای حفاظت از محیط‌زیست و به حداقل رساندن پیامد فعالیت‌ها، با توجه ویژه به منابع طبیعی مورد استفاده، آلودگی که ممکن است تولید شود، انرژی مصرفی و ضرورت حفاظت از تنوع زیستی و زیستگاه‌های طبیعی شیوه‌های پایدار را مدنظر قرار دهد.

۲-۲-۵ استفاده از منابع طبیعی

۱-۲-۲-۵ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

1-Persons with disabilities
2-Geological formation
3-Ethnicity
4-Origin

الف - از مقررات و ملاحظات خاص ناحیه مورد بازدید، آگاهی داشته باشد (مانند آتش، مجوزها، دفع پسماند)؛
ب - ظرفیت تحمل محیط زیست های ویژه را درک کند و نسبت به آن وفادار باشد؛
پ - راهنمایی هایی در خصوص تعامل دوستانه با محیط زیست را در خلاصه مطالب مورد ارائه به شرکت کنندگان بگنجاند (مانند موضوعات مربوط به آلودگی، انرژی و حفاظت از تنوع زیستی)؛
یادآوری - برای آگاهی بیشتر به استاندارد ISO21103 مراجعه شود.
ت - دانشی در خصوص سنت های محلی، خصوصیات مسیر و سیمای سرزمین، تاریخچه، قوم نگاری^۱ و سایر منابع فرهنگی داشته باشد.

۵-۲-۲-۲ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف- اندازه گروه ها را با ظرفیت تحمل محیط های ویژه مطابقت دهد؛
ب - سنجه هایی برای کاهش پیامد منفی با توجه به شکنندگی^۲ و حساسیت محیط زیست تعیین کند (مانند سطح و زمین های مورد استفاده)؛
پ - عرضه فعالیت های فضای باز را با بهبود سایر خدمات مربوط به استفاده از منابع طبیعی و فرهنگی شامل غذاهای لذیذ^۳ و قوم نگاری کامل کنند.

۵-۲-۳ آلودگی خاک، آب و هوا

۵-۲-۳-۱ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

الف - پسماندهای تولید شده در طی فعالیت ها را کاهش دهد و آنها را بازیافت کند (به عنوان مثال کاهش پسماند بسته بندی غذاها به حداقل را، ترویج کند)؛
ب - در زمینه عملکرد اخلاقی درخصوص پسماندهای بشر به منظور حفاظت از محیط زیست به شرکت کنندگان آموزش دهد (به عنوان مثال برنامه ریزی زمان استراحت برای استفاده از سرویس های بهداشتی، دفع مناسب کاغذ توالت و استفاده از محصولات بهداشتی زیست تخریب پذیر^۴)؛
پ - هرگونه پسماند تولید شده در محیط طبیعی را به منظور دفع مناسب، با خود برگرداند؛
ت - آلودگی نوری و صوتی را در طول فعالیت های ماجراجویانه به حداقل برساند.

۵-۲-۳-۲ ارائه دهنده فعالیت های گردشگری ماجراجویانه لازم است موارد زیر را مدنظر قرار دهد:

الف - خرید از تامین کنندگان محلی با هدف کاهش انتشار کربن؛
ب - اطمینان یافتن از اینکه هرگونه تماس بدن با آب کمترین پیامد را برای آب دارد (به عنوان مثال اجتناب از استفاده از مواد ضد آفتاب یا مواد دافع حشرات)؛
پ - دفع مناسب آب آلوده (مانند آب صابون / آب ظرفشویی) به منظور کاهش پیامد منفی برای محیط زیست؛

1-Ethnography

2- Fragility

3- Gastronomy

4- Biodegradable

ت - به حداقل رساندن رد پای کربن با در نظر گرفتن تمام مراحل خدمت گردشگری ماجراجویانه، انجام اقدامات جبرانی؛

ث - بازیافت پسماندهای تولید شده در حین فعالیت‌ها.

۴-۲-۵ استفاده از انرژی

ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

الف - اقداماتی را برای کاهش مصرف انرژی و / یا جبران گازهای گلخانه‌ای تولید شده ناشی از مصرف انرژی انجام دهد؛

مثال : استفاده از وسایل برقی کارآمد

ب - اولویت دادن به منابع انرژی تجدیدپذیر.

۵-۲-۵ حفاظت از تنوع زیستی و زیستگاه‌های طبیعی

۱-۵-۲-۵ به منظور اجتناب از آسیب رساندن به زیستگاه‌های طبیعی، ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

الف - تدابیری را برای محدود ساختن تعامل با حیات وحش اتخاذ کند (به عنوان مثال مشاهده کردن^۱ از راه دور، لمس نکردن و دنبال نکردن، نزدیک نشدن، غذا ندادن، اجتناب از تماس مستقیم، اجتناب از مداخله در زمان‌های حساس مانند فصل زمستان، زمان جفت‌گیری^۲، آشیانه سازی و هنگام مراقبت از نوزادان)؛

ب - از جابه‌جایی یا از بین بردن هر نمونه زیست‌شناختی یا زمین‌شناختی (مانند گیاهان، جانوران، عناصر غیرزنده^۳) که به طور طبیعی در منطقه میزبان قرار گرفته است، اجتناب کند؛

پ - از وارد کردن گونه‌های غیربومی^۴ و مهاجم به منطقه میزبان اجتناب کند.

۲-۵-۲-۵ لازم است ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه استفاده از فناوری‌های سبز و ساختارها و شیوه‌های دوستدار محیط‌زیست را مورد توجه قرار دهد.

۶-۲-۵ رویکرد کنش‌گرایانه

لازم است ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه به روش‌های زیر، به طور مستقیم یا غیر مستقیم، در حفاظت از ناحیه عملیاتی، مشارکتی مثبت داشته باشد:

الف - حمایت از هر سازمان یا فردی که مروج پایداری است (ترجیحاً^۱ در منطقه)؛

ب - ترغیب شرکت‌کنندگان و جوامع محلی به عملکرد کنش‌گرایانه به منظور حصول اطمینان از پایداری اقدامات آنها؛

1- Observe
2- Mating
3-Objects
4-Non-native

پ - افزایش آگاهی نسبت به اقدامات ایمنی و حفاظت از منابع طبیعی در نواحی طبیعی، اطلاع رسانی هر نوع ناهنجاری شناسایی شده در این نواحی به مراجع مسئول حفظ یا نگهداری محیط زیست ؛

ت - هشدار به مراجع ذیربط درخصوص هر نوع موضوع مربوط به گیاهان و جانوران مانند حیات وحش مجروح شده، شکار غیرمجاز^۱، قطع و حمل غیرمجاز درختان^۲ یا ازبین بردن^۳ فیزیکی گونه ها.

۳-۵ جنبه ها / موضوع های اجتماعی

۱-۳-۵ کلیات

۱-۳-۵-۱ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف - در برنامه ها و اقداماتی که میراث فرهنگی و سنت ها و ارزش های فرهنگی منطقه را محترم می شمارد و ترویج میدهد مشارکت کند و همچنین به توسعه اجتماعی و اقتصادی کارگران و جوامع دست اندرکار در زنجیره تولید کمک کند؛

ب - پیامد متقابل اجتماعی که جوامع بر گردشگری ماجراجویانه دارند و پیامدهایی که شرکت کنندگان فعالیت های گردشگری ماجراجویانه بر جوامع محلی دارند را مورد توجه قرار دهد؛

پ - نسبت به منافعی که توسعه و ترویج فعالیت های گردشگری ماجراجویانه برای جوامع محلی از جمله افراد کم توان، بازنشستگان و خانواده ها به ارمغان می آورد و همچنین کاهش پیامد منفی بازدید از جوامع محلی شناخت داشته باشد؛

۲-۱-۳-۵ آموزش جامعه محلی و بازدید کنندگان، به اشتراک گذاری اطلاعات و همکاری طرف های علاقه مند، برنامه ای منسجم و مقصدی پایدارتر با بازاری بهتر را به وجود خواهد آورد.

۲-۳-۵ آگاهی / ملاحظه (تساوی) اجتماعی

۱-۲-۳-۵ آگاهی دادن به کارکنان و جامعه محلی

۱-۲-۳-۵-۱ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

الف - با کارکنان و جامعه محلی به منظور ایجاد مجاری ارتباطی و حفظ راه های ارتباطی شامل شکایات، پیشنهادات و اقدامات مرتبط با آنها، تعامل داشته باشد؛

ب - از این موضوع اطمینان حاصل کند که کارکنانش و جامعه محلی درباره نتایج منفی بیماری های مشترک بین انسان و دام^۴ بر کسب و کار و فعالیت های گردشگری ماجراجویانه در منطقه آگاهی دارند؛

پ - درخصوص مدیریت ریسک / شدت و احتمال خطر (شناسایی، طبقه بندی، اقدام، مستندسازی)، آگاهی دهد و برای وضعیت آب و هوایی فوق العاده و اضطراری آمادگی داشته باشد. استاندارد ISO 21101 می تواند در این زمینه به عنوان منبع استفاده شود؛

1-Poaching
2-Logging
3-Removal
4-Zoonotic

ت - درخصوص نقشی که جوامع می‌توانند در پاسخگویی به موارد اضطراری و روش‌های نجات داشته باشند و همچنین چگونگی هدایت فعالیت‌ها به شیوه‌ای ایمن، شامل انتخاب محل و تجهیزات و چکیده دستورالعمل‌های ایمنی آگاهی دهد.

۵-۳-۲-۱-۲ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف- اعضای جامعه محلی را از نقش مثبتی که گردشگری ماجراجویانه می‌تواند در منطقه ایفا کند، آگاه سازد؛

ب - مشخصات^۱ شرکت‌کنندگان، انتظارات و الزامات آنها را به جامعه محلی اطلاع دهد؛

پ - به جامعه محلی توصیه کند ایمنی و امنیت شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ماجراجویانه را مدنظر قرار دهند و درخصوص پیامدهای منفی که دزدی، کلاهبرداری، تقلب و بهره‌برداری انسان می‌تواند بر عملکرد گردشگری ماجراجویانه در منطقه میزبان داشته باشد، هوشیار باشند؛

ت - درخصوص افزایش آگاهی نسبت به ارزش ناحیه و پتانسیل آن برای ورزش، گردشگری و مقاصد تفریحی اقدام کند.

۵-۳-۲-۲ آگاهی دادن به شرکت‌کنندگان، کارکنان و جامعه محلی

۵-۳-۲-۲-۱ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف- به کارکنان و شرکت‌کنندگان در خصوص آداب و رسوم و سبک زندگی منطقه میزبان اطلاع رسانی کند تا از ارتباط و رفتار مناسب که به حفظ فرهنگ محلی (یعنی باورها، عادات، آداب و رسوم، مذهب، حساسیت‌ها و سنت‌ها) کمک می‌کند، اطمینان یابد؛

ب- به کارکنان و شرکت‌کنندگان آموزش دهد تا نسبت به حریم خصوصی اعضای جامعه محلی و دسترسی آنها به مکان‌های مهم فرهنگی حساس باشند؛

پ - به کارکنان و شرکت‌کنندگان آموزش دهد تا با میراث فرهنگی برخوردی شایسته و محترمانه داشته باشند (یعنی از هجوم به مکان‌های مقدس یا تحقیر مراسم فرهنگی اجتناب کنند)؛

ت - اطمینان حاصل کند که کارکنان و شرکت‌کنندگان به مصنوعات مذهبی یا فرهنگی آسیب نمی‌رسانند یا آنها را از بین نمی‌برند؛

ث - کارکنان و شرکت‌کنندگان را در خصوص مشارکت دادن^۲ افراد کم‌توان آماده کرده تا بخشی از نیازهای دسترسی این افراد را تامین کند.

ج - جامعه محلی را از منافع گردشگری ماجراجویانه برای توسعه منطقه میزبان آگاه سازد.

۵-۳-۲-۲-۲ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است جامعه محلی را درخصوص موارد زیر آموزش دهد:

الف - مهارت‌هایی که صنعت گردشگری ماجراجویانه را توسعه می‌دهد (به‌عنوان مثال محوریت گردشگری ماجراجویانه^۱، کارآفرینی، خدمات مشتری، مهمان‌نوازی، راهنمایی، پرورش گیاهان، تولید غذا)؛

ب - برنامه‌ریزی و توسعه ارزیابی نیازها، برنامه‌های سفر، طرح‌ریزی سفر/ اردو/ برنامه، ارزیابی‌ها، نگهداری و ارزیابی ریسک؛

پ - قوانین و مقررات و استانداردهای ملی و بین‌المللی گردشگری و چگونگی انطباق با آنها؛

ت - مدیریت ریسک (شناسایی، طبقه‌بندی، رفتار، مستندسازی).

یادآوری ۱- برای آگاهی بیشتر درخصوص ایمنی و مدیریت ریسک به استاندارد بین‌المللی ISO 21101 مراجعه کنید.

یادآوری ۲- برای آگاهی بیشتر درخصوص آموزش، به استاندارد بین‌المللی ISO/TR 21102 مراجعه کنید.^۲

۵-۳-۳ مشارکت

۵-۳-۳-۱ کلیات

ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است مشارکت مثبت در حفاظت از فرهنگ، هویت و کیفیت زندگی محلی داشته باشد.

۵-۳-۳-۲ مشارکت جامعه

۵-۳-۳-۱-۲ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید:

الف - در شیوه‌های کسب و کار محلی گردشگری ماجراجویانه، با جامعه محلی به عنوان شریک و هم‌شان خود رفتار کند.

ب - اطمینان حاصل کند که جوامع محلی آموزش دیده‌اند.

پ - فضایی ایجاد کند که در آن، جامعه محلی به فرهنگ محلی خود به عنوان بخشی از تجربه گردشگری ماجراجویانه افتخار کنند (به‌عنوان مثال از طریق نمایش آئین‌های فرهنگی^۳، باورها، مراسم مذهبی، موسیقی و غذای آنها)

ت - سوال کند که آیا بازدید گردشگران از خانه‌های مردم، مناسب است یا نه.

۵-۳-۳-۲-۲ ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف - اعضای جامعه محلی را به تامین محصولات و خدمات مختلف مورد نیاز برای عملیات ترغیب کند (مانند راهنما، محصولات غذایی، میزبانی، حمل و نقل، فعالیت‌ها)؛

ب - در کسب و کار فعالیت‌های ماجراجویانه به مالکیت محلی اولویت دهد؛

1-Adventure-tourism-centric

۲- استاندارد ملی ایران به شماره ۱۷۲۷۳ : سال ۱۳۹۲ با استفاده از استاندارد ISO 21102: 2013 تدوین شده است.

3-Cultural customs

پ - اطمینان یابد که جامعه محلی دستمزد (حقوق) منصفانه دریافت می کند و از حمایت اجتماعی برخوردار است؛

ت - از منصفانه بودن شرایط کاری اطمینان حاصل کند؛

ث - با جامعه محلی درخصوص زمان های بازدیدگردشگران، فعالیت های قابل قبول و همچنین اندازه مناسب گروهها توافق کند؛

ج - فرصت هایی برای جامعه محلی به منظور کسب منافع از شرکت کنندگان در گردشگری ماجراجویانه فراهم کند (مانند اهدای هدایا^۱، فروش محصولات^۲)؛

چ - جامعه محلی را به اجتناب از تبعیض ترغیب کند؛

ح - تبادل تجربیات بین شرکت کنندگان و جامعه محلی را ترویج دهد؛

خ - جامعه محلی را درخصوص فراهم آوردن دسترسی برای شرکت کنندگان کم توان آماده سازد.

۵-۳-۳-۳ مشارکت شرکت کننده

۵-۳-۳-۳-۱ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید به شرکت کنندگان اطلاع دهد که چگونه با جامعه محلی تعامل کنند و به فرهنگ و آداب و رسوم آنها احترام گذارند.

۵-۳-۳-۳-۲ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است:

الف - شرکت کنندگان را از موضوعات مربوط به انعام دادن آگاه سازد؛

ب - اطمینان حاصل کند که فعالیت های روزانه و معمول جوامع محلی تاثیر نامطلوب نمی پذیرد؛

پ - شرکت کنندگان را در محافظت از محیط زیست و فرهنگ محلی مشارکت دهد؛

ت - فرصت هایی را برای حضور شرکت کنندگان در مراسم، فعالیت ها، موسیقی و جشنواره های محلی فراهم کند؛

ث - شرکت کنندگان را به خرید محصولات دست ساز محلی و معامله مسئولانه ترغیب کند؛

ج - شرکت کنندگان را در هشدار به مراجع مسئول در هر مورد غیرمتعارف (مانند بی احترامی به زندگی جوامع محلی) مشارکت دهد؛

چ - شرکت کنندگان را به تعامل نزدیک^۳ با جامعه محلی ترغیب کند (مانند سازمان های افراد ناتوان، بازنشستگان، جوانان و خانواده های دارای فرزندان خردسال)؛

ح - به منظور بهبود کیفیت خدمات و مشارکت مثبت در پایداری جامعه محلی، شرکت کنندگان را به شناسایی خلاءها/کافها^۴ در ارائه خدمات گردشگری ترغیب کند.

1-Donations

۲- اهدای هدایا و اعانه به جوامع محلی و فراهم آوردن فرصت فروش محصولات برای جامعه محلی مورد نظر است.

3-Engage

4-Gaps

۵-۴ جنبه اقتصادی

۵-۴-۱ کلیات

ارائه‌دهندگان فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است شیوه‌های پایدار برای توسعه اقتصادهای محلی را با ارجاع خاص به شیوه‌های منصفانه کسب و کار، مدیریت ریسک/ شدت و احتمال خطر مالی و به‌کارگیری کارکنان مورد توجه قرار دهند.

۵-۴-۲ شیوه‌های منصفانه کسب و کار

ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است موارد زیر را مورد توجه قرار دهد:

الف - تدوین روش‌های اجرایی^۱ برای شناسایی موضوع‌های بالقوه مربوط به کسب و کار فریبکارانه، گمراه کننده یا متقلبانه یا عملکردهای مصرف کنندگان؛

ب - اجرای اقداماتی برای بیان موضوعات مشخص مربوط به کسب و کار فریبکارانه، گمراه کننده یا متقلبانه یا عملیات مشتری که تحت عنوان عملیات مشخص شده؛

پ - گزارش پارامترهای کلیدی، ارزیابی‌ها یا سنجه‌هایی که برای کمّی‌سازی تاثیر عملیات توسعه یافته (تدوین شده) در دست اقدام، استفاده می‌شوند؛

ت - حفظ و نگهداری یک رابطه اقتصادی پایدار با جوامع محلی (مانند تعریف قراردادها)؛

ث - مشارکت با جامعه محلی (مانند تخصصی منابع مالی به طرح‌های محلی)، تقویت کسب و کار محلی؛

ج - فراهم آوردن امکان پرداخت هزینه خدمات در کشور مقصد به منظور حمایت از اقتصاد ملی و پیشگیری از خروج سرمایه (مانند اجتناب از معافیت‌های مالیاتی)؛

چ - ترغیب جامعه محلی به نوآوری (مانند فراهم آوردن امکانات اینترنت).

۵-۴-۳ استخدام کارکنان

ارائه‌دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است موارد زیر را مورد توجه قرار دهد:

الف - اجتناب از عوامل تبعیض‌آمیزی که می‌تواند مانع از به‌کارگیری کارکنان محلی شود (مانند استفاده از آموزش یا صلاحیت‌ها)؛

ب - حمایت از محصولات و خدمات محلی.

۶ سایر شیوه‌ها برای پایداری

۶-۱ رضایت شرکت‌کننده و جامعه محلی

۶-۱-۱ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید بازخورد نظرات شرکت‌کنندگان را به‌منظور اندازه‌گیری

1-Procedures

2-Tax havens

رضایت و دریافت درونداد^۱ برای بهبود خدمات مورد ارائه به دست آورد.
۶-۱-۲ ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه لازم است بازخورد نظرات جامعه محلی را به منظور دستیابی به دیدگاههای آنها نسبت به عملکردش به دست آورد.

۶-۲ الزامات قانونی و سایر الزامات

ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید یک روش اجرایی را ایجاد، اجرا و نگهداری کند تا :

- الزامات قانونی کاربردی برای فعالیتهای مورد ارائه را شناسایی کند؛
- تعیین کند چگونه این الزامات برای فعالیتهای مورد ارائه کاربرد دارند.

ارائه دهنده فعالیت گردشگری ماجراجویانه باید اطمینان حاصل کند که این الزامات قانونی کاربردی هنگام ارائه خدمات مورد توجه قرار گرفته اند.

کتابنامه

[1] ISO Guide 82, *Guidelines for addressing sustainability in standards*

[2] ISO 21101, *Adventure tourism — Safety management systems — Requirements*

[3] ISO 21103, *Adventure tourism — Information for participants*

یادآوری - استاندارد ملی ایران به شماره ۱۹۰۳۰ : سال ۱۳۹۳ با استفاده از منبع ISO21103: 2014 تدوین شده است.

[4] ISO 26000, *Guidance on social responsibility*

[5] ISO/TR 21102, *Adventure tourism — Leaders — Personnel competence*

یادآوری - استاندارد ملی ایران به شماره ۱۷۲۷۳ : سال ۱۳۹۲ با استفاده از منبع ISO21102: 2013 تدوین شده است.

[6] Report of the World Commission on Environment and Development/Brundtland Report, *Our Common Future*. Oxford University Press, 1987